

Porteføljestyret for energi, transport og lavutslipp

Referat

Møte 3/2020

Dato 12. mai 2020 fra kl 10.00 til kl 16.00

Sted Videomøte

Tilstede: Hans Erik Vatne (leder)
Anne Vera Skrivarhaug
Elisabeth Maråk Støle
Erik Sauar
Henriette Undrum
Ingeborg Palm Helland
Johan Hustad
Kristin Linnerud
Nils Røkke
Ole Andreas Hagen
Ragnhild Wahl

Observatør: Elin Økstad, Klima- og miljødepartementet
Jan Magne Bae, Olje- og energidepartementet

Til stede fra Forskningsrådet:

Rune Volla
John Vigrestad
Katrine Wyller
Tone Ibenholt
Mette Brest Jonassen, sak 31/20 og 32/20
Marianne Haavardsholm Aandahl, sak 33/20
Marte Qvenild, sak 34/20
Lise Johansen, sak 35/20
Birgit Hernes, sak 36/20

Sak PSENERGI 27/20 Godkjenning av sakslisten

Det var ingen kommentarer til sakslisten.

Vedtak: Sakslisten ble godkjent.

Sak PSENERGI 28/20 Godkjenning av referat fra styremøte 1/2020

Referatet ble godkjent med de konkrete tekstendringene som var kommet inn i forkant av møtet.

Vedtak: Referat fra styremøte 2-2020 ble godkjent.

Sak PSENERGI 29/20 Habilitet

Det var ingen vedtakssaker som omfattet bevilgning eller andre saker som kunne innebære inhabilitet for noen av styrets medlemmer i dette møtet. Samtlige av styrets medlemmer ble vurdert som habile i alle saker.

Vedtak: Porteføljestyrets medlemmer var habile i alle sakene som forelå til behandling.

Sak PSENERGI 30/20

Orienteringssaker

Rune Volla orienterte om følgende saker:

- Søknadsfrister i 2021: Det er vedtatt at søknadsfristene for forskerprosjekter og for kompetanse- og samarbeidsprosjekter i 2021 skal være i februar. Målet er at søknadene skal være ferdigbehandlet før sommeren. Det blir kort tid mellom utlysningene i 2020 og 2021 og en konsekvens av dette er at mye av tekstene fra 2020-utlysningen må gjenbrukes i 2021.
- Covid-19: Forskningsrådet arbeider med innspill til regjeringens tredje krisepakke. Krisepakken vil legges fram i slutten av mai og blir behandlet i Stortinget samtidig med revidert nasjonalbudsjett.
- Forskningsrådets strategi: Strategien er vedtatt av Forskningsrådets styre og vil lanseres i uke 22. Forskningsrådets nye visjon er "Idékraft verden trenger".
- Energiforskningskonferansen: Konferansen blir gjennomført som en virtuell konferanse og arrangeres den 17. juni. Invitasjonen sendes ut til styremedlemmene.

John Vigrestad orienterte om at arbeidet med oppfølgingen av Transport 21-strategien blir forsinket på grunn av Covid-19-situasjonen.

Vedtak:

Porteføljestyret tok informasjonen til orientering.

Sak PSENERGI 31/20

Ekstraordinære tildelinger til prosjekter

Katrine Wyller orienterte om de generelle tiltakene for å begrense skadevirkningene av Covid-19-pandemien. Det ligger informasjon om tiltakene på Forskningsrådets nettsider. Enkelte av tiltakene har fått budsjettmessige konsekvenser for porteføljen i energi, transport og lavutslipp.

Katrine informerte om gjennomførte ekstrabevilgninger fra ENERGIX og CLIMIT.

Mette Brest Jonassen informerte om tiltakene for Transport 2025.

Økt støttegrad er knyttet til reglene for statsstøtte. Forskningsrådet har de siste årene brukt en maksimal støttegrad på 50 prosent, mens statsstøttereglene åpner for et høyere nivå. Støttegraden blir da mer differensiert på bakgrunn av blant annet forskningsart (grunnleggende forskning eller eksperimentell utvikling), bedriftsstørrelse og eierkonstellasjon.

Kommentarer fra porteføljestyret:

- Det ble pekt på at forskning kan sees på som et motkonjunkturtiltak der man øker satsingene i nedgangstider, mens tiltakene som er iverksatt må tas innenfor budsjettammen.
- Administrasjonen orienterte om at det er kommet ekstramidler til Forskningsrådet, men at dette så langt ikke gjelder porteføljen for energi, transport og lavutslipp.
- Forskningsinstitutter og næringsliv har jobbet aktivt inn mot organisasjoner og myndigheter for å få tiltak rettet mot næringsliv og næringsutvikling på bred basis, men med et spesielt fokus på leverandørindustrien. Det er viktig at forskning også tas med i dette arbeidet. Det ble også pekt på at det fremtidige næringslivet mangler noen som lobber for dem.

Vedtak:

Porteføljestyret tok informasjonen til etterretning.

Sak PSENERGI 32/20

Ekstraordinær utlysning av forprosjekter fra Transport 2025

Mette Brest Jonassen orienterte om utlysning av forprosjekter. Erfaringsmessig fører forprosjekter til en vesentlig bedre kvalitet på søknadene. I tillegg blir det sendt inn flere søknader. Utlysningen er

rettet mot næringsliv. Det er en løpende utlysning som vil ligge ute til rammen er brukt opp. Siden det er relativt kort tid igjen til 2020-fristen, vil utlysningen også gjelde søknader til 2021-utlysningen.

Porteføljestyret kommenterte at det er viktig at utlysningen markedsføres bredt, også utover de bedriftene som vanligvis søker om midler fra Forskningsrådet.

Vedtak: Porteføljestyret vedtok utlysning av forprosjekter med ramme på inntil 10 mill. kroner. Administrasjonen tar med seg porteføljestyrets kommentarer i det videre arbeidet med utlysningsteksten

Sak PSENERGI 33/20 Prosjektoppfølgning

Marianne Haavardsholm Aandahl orienterte om administrasjonens rutiner for oppfølging av prosjekter og sentre. Sentrale elementer i oppfølgingen er:

- Framdriftsrapport, årlig – gjelder alle prosjekter
- Regnskapsrapporter, årlig – gjelder ikke forskerprosjekter
- Midtveisevaluering, gjelder sentre og store prosjekter
- Sluttrapporter, gjelder alle prosjekter.

Marianne presenterte videre oppsummering av sluttrapporter fra ENERGIX, CLIMIT og FME som er godkjent i perioden april 2018 til desember 2019. Analysen ser både på måloppnåelse når det gjelder det vitenskapelige og på administrativ oppfølging.

Kommentarer fra porteføljestyret:

- Forskningsrådet bør være mer nyansert når det etterspørres mål for prosjektene. Det bør skilles mellom vitenskapelige mål og kommersielle mål, slik at måloppnåelse kan differensieres. Tilsvarende bør rapporteringsmalene reflektere ulike mål slik at ikke malen er begrensende for rapportering.
- Vitenskapelige resultater er viktige for et forskningsråd, men et prosjekt behøver ikke være mislykket selv om metoden viste seg å ikke være gjennomførbar eller forventede resultater ikke oppnås. Det bør arbeides med hvordan det kan synliggjøres i analysen.
- Det er generelt positivt med slike gjennomganger. I analysen bør det være tydeligere hva som ligger bak kategoriene grønt, gult og rødt. De fagansvarliges vurderinger bør kalibreres bedre. Analysen bør suppleres med noen forslag til forbedringer og det er viktig at det løftes frem hva man ønsker innspill fra porteføljestyret på.
- Vurderinger på hvert enkeltprosjekt er bra, men dette må sees i sammenheng med en mer overordnet analyse. Administrasjonen kommenterte at det skal gjøres i porteføljeanalysen, og at det er viktig at gjennomgangen av sluttrapporter sees i sammenheng med porteføljeanalysen, mens reelle samfunns effekter av porteføljen må følges opp med effektstudier

Vedtak: Porteføljestyret ba administrasjonen arbeide videre med et opplegg for oppfølging av Energi, transport og lavutslipp investeringportefølje i tråd med innspillene som fremkom i møtet.

Sak PSENERGI 34/20 Porteføljeplan for energi, transport og lavutslipp

Marte Qvenild innledet om innspillene som er kommet inn til planen og hvordan administrasjonen har fulgt opp disse. Dokumentet ble gjennomgått på møtet. Utover konkrete forslag til tekstendringer, hadde porteføljestyret følgende kommentarer:

- Det bør være tydeligere hvilket ansvar porteføljestyret har for bysatsingen og for satsingen på grønn konkurransekraft. Porteføljestyret ønsker en gjennomgang av den samlede

porteføljen innenfor grønn konkurransekraft.

- Lavutslippporteføljen bør også omfatte klimagassutslipp/-opptak som ikke er teknologi, men naturens egne prosesser. Det bør også legges inn tekst som viser transportsektorens mulighet til å bidra til lavutslipp/nullutslipp og koblingen til porteføljestyret for klima og polarforskning
- Definisjonen av bærekraft ble kommentert. Bærekraftsmålene kan være motstridende, men kan også forsterke hverandre. Det er viktig å finne en god balanse; styrke synergier og svekke målkonflikter.
- Transportomtalen i avsnittet om rammebetingelser må utvides. Det er viktig å få med nullvisjonen og det kan vises til Nasjonal transportplan. Omtalen må også omfatte godstransport og betydningen denne har for næringslivet.
- Planen må være tydelig på hva som er gjeldende lover og ambisjoner i Norge og at porteføljestyrets ambisjoner er høyere enn disse. Porteføljeplanens mål er å utvikle teknologi og kunnskapsgrunnlag for at Norge også skal kunne oppfylle sine sannsynlige forpliktelser i Parisavtalen og European Green Deal.
- Under avsnittet om prioriteringer må det være en god balanse mellom teknologi og samfunnsvitenskap. Koplingen til målene, herunder bærekraftsmålet, må synliggjøres ved at tiltakenes bidrag til politikkkutforming og realisering av teknologi beskrives. Dette kan blant annet gjøres ved å beskrive TRL-nivå. Det bør vurderes å bruke brødtekst i stedet for kulepunkter.
- Punktene under tiltak bør struktureres bedre og flere punkter kan slås sammen. Koplingen til målet om konkurransedyktig næringsliv og arbeidsplasser må komme frem. Det skrives inn et punkt om åpen forskning.

Vedtak:

Porteføljestyret ba administrasjonen innarbeide følgende endringer i porteføljeplanen:

- *En konkretisering av hva porteføljestyrets ansvar for Forskningsrådets portefølje for byforskning innebærer.*
- *En konkretisering hva det innebærer at porteføljestyret har ansvar for å koordinere Forskningsrådets totalportefølje for utvikling av grønn konkurransekraft.*
- *Transport gis en noe bredere omtale i planen, blant annet under rammebetingelser.*
- *Under rammebetingelser må det komme fram at det er vedtatte lover/klimaloven og målene der som er gjeldende.*
- *Underavsnittene i pkt 4 Prioriteringer skrives om med sikte på en bedre struktur uten å endre profil og innhold.*

Administrasjonen ble gitt fullmakt til å ferdigstille porteføljeplanen i tråd med de konklusjoner og endringsforslag som kom fram i møtet.

Sak PSENERGI 35/20

Investeringsplaner

Investeringsplanene legger viktige føringer for utlysningene i 2021. Katrine Wyller gikk gjennom hovedinnholdet i utkast til plan for energidelen og Lise Johansen for transportdelen. Investeringsplanene for energi og transport skal vedtas på styremøtet i september. Investeringsplanen for CLIMIT vil bli presentert til informasjon på septembermøtet og investeringsplan for by vil bli utarbeidet sammen med delporteføljeplanen.

Porteføljestyret støttet hovedtrekkene i planen, men hadde følgende kommentarer:

- Investeringsplanen mangler en oppfølging av initiativene i Transport 21, eventuelt bør det legges inn en omtale av når Transport21-prioriteringene vil kunne inkluderes i planen.

- Balansen mellom forskerstyrte prosjekter og brukerstyrte prosjekter ble kommentert. Ansvar for å bygge opp og utvikle forskningsmiljøer er en viktig oppgave i en periode da det usikkerhet rundt næringslivets satsing på FoU. Det ble også etterlyst et tilbud til unge, nyutdannede kandidater eller annen satsing på unge forskere. Det er viktig med prosjekter som gjør det mulig å realisere nye løsninger og da må brukere delta aktivt i prosjektene.
- Det er positivt med en målrettet satsing i samarbeid med andre porteføljestyre og det bør omtales nærmere hvilke porteføljestyre som er mest aktuelle. Det er også viktig å få innsyn i hva andre porteføljestyre planlegger å utlyse for å se mulige synergier.
- Det ble kommentert at det ikke er fellesutlysninger på transportsiden. Administrasjonen svarte at Transport2025 har deltatt i flere fellesutlysninger tidligere, men at det pr i dag ikke er noen som er aktuelle. Det ble påpekt at Transport 2025 selv kan ta initiativ til utlysninger sammen med andre.
- Når det gjelder tematiske prioriteringer, pekte porteføljestyret på at klimapositiv teknologi og digitalisering bør trekkes fram.
- Det ble stilt spørsmål ved merverdien ved en egen utlysning for radikalt nyskapende prosjekter, framfor for eksempel årlige forskerprosjektutlysninger. Administrasjonen kommenterte at utlysningen på Radikalt nyskapende prosjekter i 2020 er vedtatt og at arbeidet med utlysningen er i slutfasen. Porteføljestyret etterspurte en evaluering av ordningen.
- Det er viktig at Forskningsrådet følger tett opp hvordan Covid-19-pandemien slår ut og hvilke konsekvenser det vil kunne få for neste års utlysninger. Det ble også reist spørsmål om hvordan Forskningsrådet kan bidra til å sikre at krisepakken treffer porteføljestyrets prioriteringer. Det ble også pekt på at man gjennom utlysninger i samarbeid med andre kapitalmiljøer (private); vil kunne få til større satsinger.
- Det ble foreslått at investeringsplanen også bør inneholde et vekstforslag.

Vedtak:

Porteføljestyret ba administrasjonen revidere investeringsplanene for energi og lavutslipp og transport i tråd med de forslag som kom frem i møtet. Administrasjonen fremlegger utkast til endelig versjon på styrets møte i september.

Sak PSENERGI 36/20

Løpende IPN – forberedelser til vedtak,

Birgit Hernes informerte om planen for behandling av søknader om innovasjonsprosjekt. Utlysningen er løpende og er en åpen, felles utlysning for hele Forskningsrådet. Utlysningen skiller seg fra tidligere IPN-utlysninger ved at det åpnes for støttegrad opp til 80 prosent. Det ble understreket at det er mange kriterier som skal være oppfylt for å nå høyeste tillatte støttegrad og at det bare vil være unntaksvis at dette skjer.

Birgit gikk gjennom prosedyren for søknadsbehandling fram mot vedtak på porteføljestyrets møte i juni. Det anbefales at søknader med hovedkarakter 3 eller lavere avslås en bloc. Denne grensen er tilsvarende det som er brukt tidligere.

Kommentarer fra porteføljestyret:

- Det er ønske om en fast dato for siste innsending og ikke "midten" av måneden. Administrasjonen kommenterte at dette har vært diskutert internt i Forskningsrådet, men at det foreløpig er valgt å holde på en litt åpen frist. En ny vurdering vil bli gjort når man får mer erfaring med løpende frist.
- Det er forståelig at det er anledning til å gi høyere støttegrad i forbindelse med krisetiltak, men på sikt vil det bety at færre prosjekter kan støttes, noe som er uheldig.
- Spørsmålet om hvordan skal rammen på 170 mill. kroner fordeles gjennom året ble reist. Det er en risiko for at rammen brukes opp tidlig. Administrasjonen tror ikke det blir et problem,

men viste til at dette blir en viktig diskusjon på vedtaksmøtet i juni.

Vedtak: Porteføljestyret tok orienteringen om søknadsbehandlingen av IPN i 2020 til etterretning.

Porteføljestyret vedtok at IPN-søknader med hovedkarakter 3 eller svakere etter søknadsvurdering i 2020 avslås en bloc.

Sak PSENERGI 37/20 Orientering om covid-19-situasjonen fra styrets medlemmer

Medlemmene orienterte kort om hvordan virksomhetene de arbeider i er blitt berørt av Covid-19-pandemien og hvilke tiltak som er iverksatt.

Vedtak: Porteføljestyret tok orienteringene til orientering.

Sak PSENERGI 38/20 Eventuelt

Henriette Undrum orienterte om at hun går over i en annen stilling i Equinor. Henriette vil fortsette i sine verv i porteføljestyret og Energi21.

Neste møte i porteføljestyret er 25. juni. Dette blir et kort møte med vedtak av innovasjonsprosjekter (IPN).

Vedtak: Informasjonen ble tatt til orientering.

Sak PSENERGI 39/20 Godkjenning av vedtaksprotokoll

Vedtaksprotokollen blir sendt styret for kommentarer og signeres av styreleder i etterkant av styremøtet.

Vedtak: Prosess for godkjenning og signering av protokoll ble vedtatt.